GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nro. 10. 16. Stycznia 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Gazeta Amerykańska National - Intelligencer z dnia 19. Listopada, umieściła poniższą wiadomość o niesnaskach, zaszłych między Rossyą a Zjednoczonemi Stanami Ameryki północney, które to niesnaski zdaią się iuż bydź całkiem zagodzonemi:

„Przeszłey Niedzieli (dnia 17go Listopada) przybył do Wassyngtonu P. Wier, Konzul Zjednoczonych Stanów w Rydze, z listami urzędowemi od P. Harrisa, naszego Posła przy Dworze Petersburgskim. Wyiechał on z Petersburga około środka Września, właśnie, gdy Cesarz do Warszawy wyieżdzał. Nie mamy dokładney wiadomości o treści listów urzędowych od P. Harrisa przysłanych; tymczasem powszechnie twierdzą, że aresztowanie i uwięzienie jeneralnego Konzula Rossyyskiego w Filadelfii, które przeciwko niemu mocą wyroku Magistratu tegoż miasta, z powodu zaskarzonego występku kryminalnego nakazano, na doniesienie P. Daszkowa, we Dworze Petersburgskim nieiakie nieukontentowanie sprawiło, które się z wydanego P. Harrisowi zakazu tymczasowego pokazywania się u Dworu, i z rozporządzeń, które poselstwo P. Daszkowa w Zjednoczonych Stanach przerwały, okazało. Z resztą zapewniaią, że Cesarz do tego kroku tylko niechętnie i w tem przekonaniu skłonił się, iż to było w mocy Rządu tuteyszego uchylić aresztowanie, i że zatem Rząd tuteyszy nie uczyniwszy tego, postąpił sobie przeciwko względom wielkiemu Monarsze winnym. Przedsiewzięte kroki zamierzały do pokazania nam, że iest obrażonym, i do dania nam sposobności naprawienia błędu naszego, albo przyzwoitego wyiaśnienia postępku, ieżeli sobie nie mamy co do wyrzucenia. Jakożkolwiek się rzeczy maią, Rząd Zjednoczonych Stanów, skoro się dowiedział, iakie nieprzyiemne wrażenie doniesienia P. Daszkowa w Petersburgu sprawiły, wyprawił P. Coles, prywatnego Sekretarza Prezydenta na okręcie Prometeusz do P. Harrisa z listami urzędowemi, zawieraiącemi wszystkie szczegóły zdarzenia, i tak szczere zapewnienia nayprzyiaźnieyszego ducha Rządu naszego dla Rossyi, że można się spodziewać naypomyślnieyszego skutku tey rosprawy. Skłonność, iaką Dwór Cesarski podczas odjazdu P. Wiera z Petersburga, dla Zjednoczonych Stanów okazywał, czyni pewną nadzieię, że przyiacielskie poiednanie się ani wielkich trudności, ani długiey zwłoki nie dozna."

Wielka Brytaniia i Irlandya.

Lord Major (Prezydent miasta) Dublina, otrzymał list od Irlandzkiego Sekretarza Stanu P. Peela, w którym mu tenże donosi, że Xiąże Rejent rozkazał summę 2000 f. sz. (20,000 Zr.) wydać pod zarządzenie Deputacyi, którey zlecone iest używanie pieniędzy z subskrypcyi, otworzoney w Dublinie na wsparcie robotników bez zarobku zostaiących.

W roku 1817stym okaże się znaczne zmnieyszenie przychodów Irlandzkich, gdyż według doniesień od Poborców podatku uczynionych, 392 czterokołowych, a 2593 dwukołowych powozów, 1785 koni, i 624 służących uchylonemi, iako też 5573 ognisk, i 21,004 okien zamurowanemi bydź maią.

Francya.

Król podarował P. Deseze kosztowną tabakierę z portretem Ludwika XVIgo, a Biskupowi w Mans nadał dawnieysze opactwo S. Wicentego, dla przeniesienia do onegoż Seminarium dyecezalnego. Ten budynek służył przez lat 20 na koszarę woyskową, i został z rozkazu Królewskiego spiesznie przerobionym na szkołę duchowną, w którey się teraz 118 seminarzystów znayduie; każdy z nich ma pokóy osobny.

Biskup Amykleański poświęcił w Kościele S. Sulpicyusza w obecności licznego zgromadzenia ludu, 23 Kapłanów, 47 Dyakonów, i dał tonzurę 55 seminarzystom.

)(

Dnia 13go Grudnia poświęcono w Senlis klasztor Benedyktynów, któremu tameczny szlachecki instytut wychowania powierzono.

Na iedney fregacie Królewskiey przywieziono z Wenecyi do Tulonu zwłoki obydwóch Ciotek Królewskich, Xiężniczek Adelaidy i Wiktoryi, które teraz z należytemi honorami do grobu w St. Denis odwieziono.

Dla obięcia w posiadanie wyspy Burbon, miała niezadługo wypłynąć mała wyprawa pod dowództwem P. de la Fitte - de Courteil.

Francuzka gazeta poranna umieściła list z Paryża osnowy następuiącey: „Żydzi pózyskali tu dwóch obrońców praw swoich; P. Baila, ktory pismo: O Żydach w wieku 19tym; i P. Mayera Dalmberta, który pisemko: O przyczynach opierania się miast wolnych przeciwko Żydom, z druku wydał. Pierwszy przypisuie stanowi kupieckiemu odpor, którego przywrócenie Żydów do praw obywatelskich ze strony wolnych miast Niemieckich doznaie. Ten spór wzbudza we Francyi mierną tylko ciekawość, ponieważ Żydzi Francuzcy iuż dawno praw obywatelskich używaią, i iako dobrzy obywatele tak się zachowuią, iż dawne o nich przesądy iuż dawno tam zniknęły. P. Mayer Dalmbert przytacza w pisemku powyższem mnóstwo Żydów, którzy się w woysku Francuzkiem iako Officerowie wyszczególnili, i po nayw iększey części ze szkoły politechniczney powychodzili. Autor sam iest Żydem i Officerem od iazdy.“

Dnia 24. Grudnia z rana, zgromadził się drugi nieustaiący Sąd woienny pierwszey Dywizyi woyskowey pod prezydencyą Xięcia Grammonta, Para Francuzkiego etc., w celu wydania zaocznego wyroku na Jenerała Savarego, który według rozporządzenia Królewskiego z dnia 24. Lipca 1815, oskarżonym iest o zdradę Króla, ponieważ 1) przed 23cim Marca 1815 przyiął stopień jeneralnego Inspektora żandarmeryi, i 2) korrespondencyę z wyspą Elbą utrzymywał. Małżonka Savarego, z dwiema córkami swoiemi była obecną z początku posiedzenia, lecz skoro odczytano akta, oddaliła się. Z tych aktów pokazuią się czyny następuiące: „Anna-Jan-Marya Savary (Xiążę Rovigo), pobierał pensyę swoią iako służbę pełniący Jenerał-Porucznik od czasu powrotu Króla, to iest od 1. Kwietnia do 1. Września 1814. Od tego ostatniego czasu, aż do 19go Marca 1815 wybrał 11,673 franków pensyi odstawkowey. Przez wyrok Napoleona z dnia 20. Marca jeneralnym Inspektorem żandarmeryi mianowany, w tey własności, na konto pensyi swoiey rocznych 40,000 franków, otrzymał żołdu 80,000 fr., pieniądze na pomieszkanie w Paryżu, i codziennie po 16 racyi. Przypomnieć sobie można, że Jenerał Mouton przed kapitulacyą Paryża, w Ministerstwie woyny kazał był spalić mnóstwo papierów, któreby były niezbitemi dowodami o korrespondencyach między wyspą Elbą, a sprzysiężonymi w głębi Francyi. W Ministerstwie woyny nie znaydowało się nic, coby Jenerała Savarego obwiniało, ale archiwa Policyi dostarczyły bardzo ważnego aktu. Jest to list rekomendacyyny przez tegoż Jenerała do Ministra Policyi Fouche, po dniu 20. Marca w poniższych słowach pisany:

„Lekarza Renoulta mianowałem lekarzem więzienia; posłano go, i on to iest, „który przeszłego roku był pomocnikiem i pośrednikiem między Nami „a wyspą Elbą. Znany iest Ministerstwu, i „dobrze wykona wszystko, czego się od niego „żąda. Był on przy wyprawach woiennych „we Włoszech, w Egipcie i w Polszcze.“ Wszyscy znaiący to pismo uznali, że ten list był zupełnie ręką Savarego pisany. P. Renoult, iak się można było spodziewać, wypierał się zarzuconego mu współdziałania. Z rozkazu Prefekta Policyi aresztowany, stale i mocno twierdził, że o tym liście rekomendacyynym wcale nic nie wie, i że Jenerał Savary mógł o nim pisać, co mu się podobało. — W przesłuchaniu przed Referentem, powiedział, że iego zdania o Bonapartem nie zgadzały się ze zdaniami Jenerała Savarego, i że z tey przyczyny nigdy się nie widywali publicznie, tylko pokryiomo; że on (Renoult) iest lekarzem Pani Savarowey i dzieci oneyże.

Referent, Naczelnik batalionu P. Viotti, zasadzał zdanie swoie osobliwie na wyżey pomienionym liście. „P. Renoulta (mówił on) zasłania prawo amnestyi; ale przeciwko P. Savaremu iest rzeczony list dowodem potępiaiącym. Bez wątpienia (dodał) oskarżony, gdyby tu był obecnym, osnowę listu swoiego do P. Foucheta udawałby za wynalazek, którego użył iedynie tylko w celu pozyskania łaski dla człowieka, pod obroną iego będącego. Co się tycze wstąpienia w czynną służbę za sprawę Bonapartego, iuż wszyscy owi, których przed Sądem stawiono, uciekali się do podobnych wymówek. Był Rząd Bonapartego, musiano mu się poddać; to iest pierwszym powodem ich usprawiedliwiania się.

Więc, kiedy zbrodnia zwycięża, musiemy także i my stawać się iey ajentami, czyli narzędziami, ażeby rozprzestrzenić granice iey panowania. — Gdyby ieszcze raz szczęśliwy iaki awanturnik zaiął tron Królów naszych, albo nikczemny garbarz (przytyk do spisku Pleigniera) piekielnego przedsięwzięcia swoiego dokazał; mianowalibyśmy się znowu iego Poddanymi, przysięglibyśmy mu wieczną wiarę, któreybyśmy tak długo dotrzymywali, dokądby nowe przywłaszczenie, nowey przysięgi od nas nie wymagało! Więc do takiego moralnego upodlenia doprowadziłyby nas wzniosłe wyobrażenia Kazuistów rewolucyynych! Owa zasada, według którey tylko zawsze Rząd de facto istnący uznaiemy, iest bez wątpienia bardzo wygodną; uwalnia nas od wszelkich obowiązków, których dopełnienie z innemi planami naszemi nie dałoby się pogodzić.... Ależ tak nie mówili Xantrailles i Dunois. Nie opuszczali oni Króla swoiego wtenczas, kiedy się go szczęście odstępować zdawało; stale walczyli z nieszczęściem; żadna klęska nie osłabiała ich męztwa, a nayszczęśliwszy skutek uwieńczył wierność onychże. Prawy Monarcha odzyskał znowu Królestwo swoie, a Francya nie ięczała więcey pod iarzmem obcem. Oby iuż wszyscy Francuzi ze wstrętem odrzucili od siebie owe szkodliwe nauki rewolucyonistów! Oby się wszyscy trzymali prostey, ale wzniosłey moralności oyców swoich! Wnoszę, aby oskarzonego uznać winnym zdrady, ponieważ przez skryte podstępy i zbrodnicze zabiegi, powrót Bonapartego do Francyi ułatwił, a będąc między Jenerałów woyska Królewskiego liczonym, i żołd woyskowy ze Skarba Królewskiego pobieraiąc, pod dniu 20stym Marca, stopień pierwszego jeneralnego Inspektora żandarmeryi od przywłaszczyciela przyiął." — Tu Kommissarz Królewski miał mowę, zbiiaiąc drukowane uwagi, które przez Panią Savarrową podpisane i między Członków Sąda woiennego rozdane były. Po dwugodzinney naradzie, Sąd iednomyślnie uznał Jenerała Savarego winnym i skazał go zaocznie na śmierć.

Włochy.

Lucyan Bonaparte powrócił z rodziną swoią z Fraskati; siostra iego Paulina Borghese, przyymuie u siebie wielu Anglików; zdaie się, że Współczłonkowie oppozycyi (nawet tak szanowni mężowie, iakim iest Margrabia Landsdowne) wzięli to sobie za regułę, aby ią odwiedzać.

Dobroczynny wpływ przemieszkiwania Oyca S. w Watykanie, pokazuie się iuż nietylko przez pomnożoną czynność w owey dzielnicy miasta, lecz także przez rozmaite, niestety nader długo zaniedbane roboty ku utrzymaniu tego, we wszelkim względzie iedynego pałacu.

Zjednoczone Niderlandy.

Na posiedzeniu drugiey Izby Stanów jeneralnych, dnia 12go Grudnia, przyszło do rosprawy nad dwoma proiektami do praw: 1) względem zabronienia wywozu zboża z Xięstwa Luxemburgskiego, a tegoż 2) względem powszechnego zabronienia wywozu tegoż z Królestwa, na morzu i lądzie. Pierwszy proiekt przyięto większością 60 głosów przeciwko 12. Przeciw drugiemu proiektowi powstawało kilku mowców Hollenderskich. Niektóre osoby dopuściły się przy tey sposobności gwizdania. Prezes oświadczył im, że nie iest im wolno dawać znaków pochwały lub nagany, inaczeyby się oddalić musiały. Po zakończoney rosprawie głosowano, i proiekt podobnież 42 głosami przeciwko 35 przyięto. Skoro Prezes skutek ogłosił, dało się na trybunach słyszeć wołanie: brawo! poczem natychmiast rozkazał, aby się słuchacze oddalili, co tem mniey nie podpadło żadnym trudnościom, ile że oraz i posiedzenie skończono.

Proiekt względem milicyi narodowey został na posiedzeniu drugiey Izby Stanów jeneralnych, dnia 13go Grudnia po żywych rosprawach, 68miu głosami przeciwko 14stu przyiętym.

Dnia 17go Grudnia odczytano w drugiey Izbie Stanów jeneralnych, cztery poselstwa Królewskie; pierwsze ściągało się do pomnożenia woyska Szwaycarskiego w służbie Niderlandzkiey o iedną kompanię; drugie tyczyło się prawa własności autorów; trzecie wspierania i zachęcania uczonych i mechaniczdych kunsztmistrzów; czwarte nakoniec, maiącego się zaprowadzić nowego prawa o dziedziczeniu.

Ze wszystkich stron powstały skargi na niestałe podatki, na sposób wybierania onychże, i na wsteczną działalność, którą im nadano. Kupcy ze wszystkich miast nayznakomitszych udali się z przedstawieniami swoiemi do Króla; szczególniey zaś śmiałą była prośba, którą miasto Antwerpiia w tey mierze podało.

Prusy.

P. Schönermark, Królewsko-Pruski Wice-Prezes naywyższego Sądu appellacyynego, i Organizator Sądownictwa w W. Xięstwie Poznańskiem, ogłosił następuiący Patent Królewski względem zaprowadzenia w temże W. Xięstwie Praw Pruskich:

)(2

My Fryderyk Wilhelm, z Bożey łaski Król Pruski etc. etc.

Wszem, w obec i każdemu w szczególności, komu o tem wiedzieć należy, wiadomo czyniemy:

Dawniey iuż postanowiliśmy, aby w Naszem Wielkiem Xięstwie Poznańskiem Powszechne Prawo Kraiowe znowu było zaprowadzonem; wskazane oraz były od Nas ogólne zasady, iakie przy organizacyi Sądownictwa w temże Xięstwie maią bydź zachowane. Aby więc tameczni Nasi Poddani iak nayrychley znowu w dobrodzieystwach prawodawstwa Naszego mogli mieć udział, przeto stanowiemy ninieyszem co następuie.

§. 1. Od dnia 1go Marca roku 1817 Nasze Prawo powszechne kraiowe, wraz z przepisami, takowe odmieniaiącemi, uzupełniaiącemi i objaśniaiącemi, w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem ma znowu mieć zupełną moc i powagę swoią, i po tymże dniu, przy przedsiębraniu i rozpoznawaniu wszelkich czynności prawnych i ich skutków, iako też przy rozstrzyganiu zachodzących sporów ma służyć za prawidło.

§. 2. Byłe dawniey w Wielkiem Xięstwie Poznańskiem prawa szczególne i zwyczaie, o ile takowe za Rządu zeszłego zostały zniesione i uchylone, także i nadal iuż zastosowanemi bydź nie maią. W miesce ich wstępuią przepisy powszechnego Prawa kraiowego, a w niedostatku tych, analogia prawa podług objętey w §. 49 Wstępu do powszechnego Prawa kraiowego skazowki.

§. 3. Do czynności i wypadków za czasu praw obcych nastąpionych, powszechne Prawo kraiowe nie ma bydź zastosowanem, owszem względem tych zachowane bydź maią zasady, iakie w §. 14. i 20. Wstępu są przepisane. Również każdy, który przy nastąpioney znowu mocy obowiązuiącey powszechnego Prawa kraiowego znayduie się w posiadaniu iakowey rzeczy lub prawa, podług dotychczasowych przepisów ważnym i prawodzielnym, zachowanym bydź ma przy niem przeciw wszelkim pretensyom, iakieby kto z praw prywatnych przeciw niemu mógł sobie rościć, i nikt w używaniu praw swych od innych osób prywatnych ważnie nabytych, pod iakimkolwiek pretextem z powszechnego Prawa kraiowego powziętym, nie ma doznać iakowey przeszkody lub uszczerbku. Zasada ta atoli zastosowaną bydź ma z zastrzeżeniem wydać się ieszcze maiących przepisów względem praw tych Poddanych Naszych w Prowincyach dawnieyszych, którzy dawniey przez samowładne przywłaszczenie sobie przez Władze byłego Xięstwa Warszawskiego praw jurysdykcyynych Państwa Naszego, przed Sądy powienionego Xięstwa zapozywani i pomimo protestacyi i odmawianego ze strony Władz Państwa Naszego wręczania zapozwow, zaocznie zostali osądzonymi.

§. 4. Jeżeli iednak z dawnieyszey iakowey czynności lub wypadku spór iakowy wynika, a prawa ówczasowe do przypadku tego zastosować się maiące są ciemne lub wątpliwe, natenczas zdanie to, które z przepisami powszechnego Prawa kraiowego zgadza się, lub do nich naybardziey się zbliża, ma mieć pierwszeństwo.

§. 5. Gdyby względem tego zachodzić miała iakowa wątpliwość, iakie prawo w pewney epoce aż do dnia 1. Marca 1817 roku miało moc obowiązuiącą, natenczas udać się należy po decyzyę w tey mierze do Naszego Ministra Sprawiedliwości.

§. 6. W przypadkach, gdzie czyn lub wypadek iakowy z którego prawa sporne pomiędzy stronami wynikaią, wprawdzie iuż przed zaprowadzeniem powszechnego Prawa kraiowego zdarzył się, skutki prawne iego zaś dopiero póżniey następuią: na to mianym bydź ma wzgląd, czyli ieszcze było w mocy tego, o którego prawach lub obowiązkach iest mowa, oznaczyć skutki prawne poprzedniczego czynu lub wydarzenia, i ustanowić takowe w sposobie innym, aniżeli w powszechnem Prawie kraiowem są oznaczone: lub czyli takowe odmienne oznaczenie iuż nie było w mocy i nie zależało iuż od iednostronnego postanowienia tego, którego czyn takowy lub wypadek tycze się. W ostatnim przypadku, skutki prawne chociaż później dopiero nastąpione, iednakże iedynie tylko podług praw dawnieyszych, które w czasie wydarzonego czynu lub wypadku miały moc obowiązuiącą, maią bydź ocenione. W przypadku pierwszym zaś, choćby czyn lub wypadek był dawnieyszym, lecz żadne takowe zmieniaiące postanowienie nie nastąpiło, przy ocenieniu nastąpionych dopiero po 1. Marca 1817 skutków prawnych, przepisy powszechnego Prawa kraiowego maią bydź zastosowane.

§. 8. Wszelkie zatem Umowy przed 1. Marca 1817 zawarte, tak co do ich formy i osnowy, iako też co do wynikaiących z nich skutków prawnych, rozpoznawane bydź powinny podług przepisów Prawa tego, które w czasie zawarcia umowy miało moc obowiązuiącą, choćby później dopiero o ich dopełnienie, uchylenie, lub o wynagrodzenie skarżono.

(Ciąg dalszy nastąpi.)